

напис

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
(повне найменування вищого навчального закладу)
Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
_____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТОЛОГІЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

6.020301 «Філософія»
(шифр і назва напрямку підготовки)

Історико-філософський факультет
(назва інституту, факультету, відділення)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02156554
Начальник відділу
новітнього якість освіти
Група: 3383
_____ 2016 р.

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни Політологія для студентів галузі знань 0203 «Гуманітарні науки» напряму підготовки 6.020301 «Філософія».

Розробник:

Супруненко Анна Петрівна – кандидат політичних наук, доцент кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії Історико-філософського факультету.

Протокол від «09» вересня 2016 року № 2.

Завідувач кафедри філософії

(підпис)

Ломачинська І. М.
(прізвище та ініціали)

Лаврик Ч. В. Чаб

© Супруненко А. П., 2016 р.
© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма
Кількість кредитів – 6	Галузь знань: 0203 «Гуманітарні науки»	Нормативна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки
	Напрямок підготовки: 6.020301 «Філософія»	
Модулів – 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	Рік підготовки 4-й
Змістових модулів – 3		Семестр 7-й
Індивідуальні завдання: <i>не передбачено навчальним планом</i>		Лекції 36 год.
Загальна кількість годин – 216		Семінари/практичні 34 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 2		Лабораторні: <i>не передбачено навчальним планом</i>
		Модульний контроль 10 год.
		Самостійна робота 100 год.
		Семестровий контроль 36
		Вид контролю Екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 63% / 37%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу “Політологія є засвоєння знань про політику, про закономірності і випадковості розвитку політичного процесу, функції політичної системи та влади, про сутність, форми та методи діяльності суб'єктів політики та про проблеми глобальної політики, зокрема, міжнародних відносин.

Завдання:

- сформувати категоріальну базу наукового уявлення про політику, політичну соціалізацію особи, місце і роль громадянина в політичній діяльності;
- ознайомити студентську аудиторію з світовим та українським політичним надбанням, основними політологічними школами і течіями, видатними досягненнями політичної думки;
- визначити основні принципи розвитку суспільно-політичних процесів, форм правління та державного устрою, політичних партій, формування націй та національні рухи, ролі держави у суспільстві;
- сприяння формуванню у студентів національної свідомості, національної культури та патріотизму наукового мислення у сфері політики, політичної культури, зацікавленості у поглибленні і розширенні світогляду;
- усвідомлення сутності, соціального призначення та функцій політичної науки, її роль і місце в системі наук;
- сприяння формуванню правової культури особи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти наступними компетентностями:

- визначити об'єкт, предмет і метод політології, володіти її понятійно-категоріальним апаратом;
- назвати світові і вітчизняні політологічні школи, концепції і напрямки;
- описати політичні феномени і цінності: політична діяльність, політичний процес, політична влада, політичний режим, політична система, політичне лідерство, політичний конфлікт, політична культура, демократія, консенсус, громадянське суспільство;
- охарактеризувати основні політичні партії, громадські організації та рухи;
- оцінити суть і функції держави в політичній системі суспільства.
- розпізнавати різні види владних відносин, специфіку політичної влади, її сутність, структуру, характерні ознаки і функції;
- орієнтуватися в проблемах поділу влади, формах державного устрою і формах державного правління;
- розпізнавати прояви прямої і представницької демократії, сприяти їх утворенню в сучасному українському суспільстві;
- формувати і відстоювати свою життєву (політичну) позицію, чітко розуміти свої громадянські права, свободи і обов'язки, відстоювати принципи громадянського суспільства і правової держави;
- орієнтуватися в міжнародному політичному житті, геополітичній обстановці, мати уявлення про місце і статус України в сучасному світі;
- володіти здібностями брати участь в політичних дискусіях, передвиборчих кампаніях, масових і групових політичних опитуваннях;

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Політологія як наука. Політична влада.

Тема 1. Політика як суспільне явище. Політологія як наука та учбовий предмет.

Структура, сутність та функції політики. Політика як система. Чинники, що впливають на політику. Зародження та розвиток політичної науки. Генеза політології як самостійної учбової дисципліни. Предмет та основні функції політології. Особливості вивчення політології в Україні.

Тема 2. Розвиток політичної думки.

Генеза політичного життя в історії людської цивілізації. Основні етапи розвитку політичної думки Стародавнього світу та Середньовіччя: релігійно-міфологічний (брахманізм, Конфуцій, легізм), філософсько-етичний (Платон, Арістотель, Цицерон, Лукрецій Кар), теологічний (Аврелій Августин, Фома Аквінський, Марсілій Падуанський). Епоха Відродження та її внесок у розвиток політичної думки (Нікколо Макіавеллі). Політична думка Нового часу (Гуго Гроцій, Франсуа Вольтер, Шарль Монтеск'є, Жан Жак Руссо, Іммануїл Кант, Томас Джефферсон). Концептуальне оформлення політичної думки у XIX-XX ст. (Фрідріх Ніцше, Макс Вебер, Гаetano Моска, Вільфредо Парето, Девід Істон, Гарольд Лассуелл, Ральф Дарендроф, Ханна Арендт, Деніел Белл, Олвін Тоффлер).

Тема 3. Провідні сучасні ідеології.

Поняття ідеології. Роль ідеологій у розвитку політичної сфери суспільства. Зародження і розвиток лібералізму (Дж. Локк, Дж. Віко, Ш. Монтеск'є, Д. Дідро, Г. Гольбах, І. Кант, Б. Констан, А. де Токвіль, О. Конт, Т. Джефферсон). Неолібералізм (Т. Веблен, М. Дюверже, Г. Моска, Е. Дюркгейм). Еволюція консерватизму (Е. Берк, Ф. Шатобріан, Дж. де Местер, Г. Гегель, А. Шопенгауер, Ф. Ніцше). Неоконсерватизм: теорія (Г. Д'Аннунціо, Е. Юнгер) та практика (Р. Рейган, М. Тетчер, Г. Коль). Соціалізм (Т. Мор., Т. Кампанелла, А. Сен-Сімон, Ш. Фур'є, Р. Оуен). Соціальна демократія (Е. Бернштейн, К. Каутський, Г. Плеханов). Тоталітаризм: комунізм (К. Маркс, Ф. Енгельс, В. Ленін, Л. Троцький) та фашизм (Б. Муссоліні, А. Гітлер).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Політичне лідерство. Політичні партії.

Тема 4. Особистість та політика.

Діалектика суб'єктів та об'єктів політики. Особистість як первинний суб'єкт та об'єкт політики. Генеза поглядів на проблему. Політичне відчуження: сутність, причини та шляхи додання. Політична соціалізація та емансипація особистості. Мотивація та форми участі у політичних процесах.

Тема 5. Політичне лідерство та політична еліта.

Основні теорії та концепції політичного лідерства. Політичний лідер, його сутність, основні риси та типологія. Походження поняття і основні теорії еліти. Типологія політичної еліти й шляхи її поповнення (циркуляція «вертикальна» та «горизонтальна»). Особливості становлення політичної еліти в Україні.

Тема 6. Соціальні спільноти та політика.

Соціальні спільноти як основи суб'єкти та об'єкти політики: теоретичне обґрунтування проблеми. Розмаїття соціальних спільнот та їх динаміка. Середній клас і його роль в стабілізації суспільства. Студентство в Україні як соціальна спільнота, його роль у політичному житті.

Тема 7. Етнонаціональні процеси сучасності.

Сутність і особливості етнополітології. Етнонаціональні спільноти як об'єкти та суб'єкти політики. Основні концепції та способи формування націй. Сутність і різновиди націоналізму. Причини загострення етнополітичних конфліктів у сучасному світі. Етнополітичний прогноз.

Тема 8. Групи інтересів та політичні партії.

Групи інтересів: поняття, функції, типологія. Суспільні рухи та організації, їх роль у сучасному суспільстві. Політичні партії: походження, сутність, основні функції. Типологія політичних партій. Партійні системи: особливості та типологія. Становлення та функціонування багатопартійної системи в Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Громадянське суспільство та правова держава. Демократія.

Тема 9. Вибірчі системи та електоральна поведінка.

Політичні технології. Вибірчий процес. Основні види виборчих систем: мажоритарні, пропорційні, змішані, куріальні; їх переваги та види. Поняття політичного маркетингу. Опитування громадської думки. Вибірча інженерія. Політичне рекламування. Імідж. Політичний менеджмент. Типи електоральної поведінки.

Тема 10. Політична система суспільства.

Сутність, структура, функції та типологія політичних систем. Держава як важливий структурний елемент політичної системи. Головні ознаки, структура, функції держави. Форми державного правління. Форми державного устрою. Політичні режими. Особливості політичної системи України.

Тема 11. Громадянське суспільство та правова держава.

Сутність, структура, основні причини виникнення та ознаки громадянського суспільства. Права людини і громадянське суспільство. Еволюція вчень про правову державу. Правова держава: визначення, вирізняльні ознаки. Соціальна держава, її співвідношення з правовою. Проблеми і перспективи розвитку громадянського суспільства, правової та соціальної держави в Україні.

Тема 12. Демократія у сучасному політичному житті.

Перехід до демократії як напрям трансформації недемократичних режимів. Демократія як ідеал і політична дійсність. Сучасні концепції демократії: партисипаторна, елітарна, плюралістична. Форми демократичного врядування. Демократія як політичний режим.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Політична культура.

Тема 13. Політична влада.

Погляди про владу: історичний аспект. Сучасні теорії влади. Влада в системі політичних відносин. Сутність, основні ознаки та типи влади. Політична влада: визначення, структура, основні функції. Джерела та ресурси політичної влади. Легальність та легітимність політичної влади. Ефективність політичної влади. Влада в Україні: проблеми та протиріччя.

Тема 14. Політичні конфлікти.

Сутність і значення конфліктів у політичних процесах. Конфліктологія (К. Боулдінг, Л. Козер, Р. Дарендорф). Джерела та причини політичних конфліктів, їх типологія і функції. Етапи розвитку політичного конфлікту. Технології регулювання та методи вирішення політичних конфліктів.

Тема 15. Політична культура.

Сутність, характерні риси та функції політичної культури: генеза поглядів на дану проблему. Типологія політичних культур. Проблема політичної культури у сучасному українському суспільстві та шляхи підвищення її рівня.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V. Політичне прогнозування. ЗМІ та політика.**Тема 16. Україна в системі світового співтовариства.**

Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин. Національні інтереси України та їх реалізація через зовнішню політику. Головні сфери зовнішньополітичної діяльності України.

Тема 17. Політичне прогнозування та модернізація.

Поняття прогнозування. Типи прогнозів: пошуковий та нормативний. Методи прогнозування (моделювання, експертна оцінка, укладення сценаріїв, екстраполяція тенденцій, морфологічний аналіз тощо). Ступінь науковості передбачень майбутнього: утопія та футурологія. Завдання прогнозів: наукові, політичні, ідеологічні. Структура сучасної прогностики. Сценарії розвитку України. Поняття модернізації, її концепції (оригінальна, вторинна, пост модернізація). Головні напрями політичної модернізації.

Тема 18. Засоби масової інформації та політика.

Політична комунікація, її функції та засоби. Функції сучасних засобів масової інформації. ЗМІ та громадська думка. Місце та значення мас-медіа у політичній системі суспільства (четверта гілка влади). Проблема свободи в ЗМІ. Політичне маніпулювання. ЗМІ та PR-кампанії.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		с/пр	м.к	с. р.	
1	2	3	4	6	7
Модуль 1					
<i>Змістовий модуль 1. Політологія як наука. Політична влада.</i>					
Тема 1. Політика як суспільне явище. Політологія як наука та учбовий предмет.	8	2	2	2	5
					5
Тема 2. Розвиток політичної думки.	6	2	2		5
Тема 3. Провідні сучасні ідеології.	8	2	2		5
Разом за змістовим модулем 1	30	6	6	2	20
<i>Змістовий модуль 2. Політичне лідерство. Політичні партії.</i>					
Тема 4. Особистість та політика.	8	2	2	2	5
Тема 5. Політичне лідерство та політична еліта.		2			5
Тема 6. Соціальні спільноти та політика.		2			5
Тема 7. Етнонаціональні процеси сучасності.		2			5

Тема 8. Групи інтересів та політичні партії.		2	2		5
Разом за змістовим модулем 2	30	10	8	2	25
<i>Змістовий модуль 3. Громадянське суспільство та правова держава. Демократія.</i>					
Тема 9. Виборчі системи та електоральна поведінка.	8	2	2	2	5
Тема 10. Політична система суспільства.	8	2	2		5
Тема 11. Громадянське суспільство та правова держава.	8	2	2		5
Тема 12. Демократія у сучасному політичному житті.	8	2	2		5
					5
Разом за змістовим модулем 3	32	8	8		25
<i>Змістовний модуль 4. Політична культура.</i>					
Тема 13. Політична влада.	8	2	2	2	5
Тема 14. Політичні конфлікти.	10	2	2		5
Тема 15. Політична культура.		2	2		5
Разом за змістовим модулем 4	28	6	6	2	15
<i>Змістовний модуль 5. Політичне прогнозування. ЗМІ та політика.</i>					
Тема 16. Україна в системі світового співтовариства.		2	2	2	5
Тема 17. Політичне прогнозування та модернізація.		2	2		5
Тема 18. Засоби масової інформації та політика.		2	2		5
Разом за змістовим модулем 5	28	6	6	2	15
Усього годин	216	36	20	10	100

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Змістовий модуль 1. Політологія як наука. Політична влада.</i>		
1	Політика як суспільне явище. Політологія як наука та учбовий предмет. 1. Що таке політика? 2. Політологія як наука та учбовий предмет. 3. Методика занять з політології.	2
2	Розвиток політичної думки. 1. Генеза політичної думки у Стародавньому світі. 2. Політичні вчення епохи Середньовіччя. 3. Становлення науки в епоху Відродження та Просвітництва.	2
3	Провідні сучасні ідеології.	2

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття ідеології. 2. Становлення та розвиток концепції лібералізму. 3. Консерватизм як течія суспільної думки. 4. Соціал-демократія: історія розвитку. 	
<i>Змістовий модуль 2. Політичне лідерство. Політичні партії.</i>		
4	<p>Особистість та політика. Політичне лідерство.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мотивація політичної діяльності та її форми. 2. Сутність політичного лідерства; типологія політичних лідерів. 3. Політична еліта. 	2
5	<p>Соціальні спільноти та політика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Динамізм та розмаїття соціальних спільнот. 2. Середній клас: чинники соціальної мобільності та особливості світогляду. 	2
6	<p>Етнонаціональні процеси сучасності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та особливості етнополітології. 2. Націоналізм в сучасному світі. 3. Етнополітичні конфлікти сучасності та шляхи їх розв'язання. 	2
7	<p>Групи інтересів та політичні партії.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Групи інтересів: поняття, функції, типологія. 2. Суспільні рухи та організації, їх соціальна роль. 3. Сутність, функції, типологія політичних партій. 4. Партійні системи. 	2
<i>Змістовий модуль 3. Громадянське суспільство та правова держава. Демократія.</i>		
8	<p>Виборчі системи та електоральна поведінка.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виборчий процес. Основні види виборчих систем. 2. Політичний маркетинг та менеджмент. 3. Типи електоральної поведінки. 	2
9	<p>Політична система суспільства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність, структура, функції та типологія політичних систем. 2. Держава як структурний елемент політичної системи. 3. Політичні режими. 	2
10	<p>Громадянське суспільство та правова держава.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Права людини і причини виникнення теорій громадянського суспільства. 2. Правова держава: сутність та вирізняльні ознаки. 3. Соціальна держава, її співвідношення з правовою. 	2
11	<p>Демократія у сучасному політичному житті.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Демократія як ідеал і політична дійсність. 2. Сучасні концепції демократії. 3. Форми демократичного врядування. 	2
<i>Змістовий модуль 4. Політична культура.</i>		
12	<p>Політична влада.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття влади. Сучасні концепції влади. 2. Проблема легальності, легітимності та ефективності влади. 	2
13	<p>Політичні конфлікти.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конфлікт як закономірне політичне явище політичного життя. 2. Типологія та функції політичних конфліктів, етапи їх розвитку. 	2

	3. Технології регулювання і методи вирішення політичних конфліктів.	
14	Політична культура. 1. Сутність, характерні риси та функції політичної культури. 2. Типологія політичних культур.	2
<i>Змістовний модуль 5.</i>		
15	Україна в системі світового співтовариства. 1. Україна - суб'єкт міжнародних відносин. 2. Національні інтереси України та їх реалізація.	2
16	Політичне прогнозування та модернізація. 1. Поняття політичного прогнозування. Типи прогнозів. 2. Політична модернізація: поняття, концепції, головні напрями.	2
17	Засоби масової інформації та політика. 1. Поняття політичної комунікації. 2. Функції сучасних мас-медіа. 3. Проблема свободи ЗМІ та політичне маніпулювання.	2
	Разом	34

6. Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

7. Теми практичних занять – не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва проблемних питань	Кількість годин	Бали
1	Що таке політика? Чому в різні епохи ставлення до політики було як до мистецтва і як до науки?	5	5
2	Порівняйте погляди Конфуція та Арістотеля, визначте схожість та відмінність.	5	5
3	Яку точку зору ви поділяєте, що ХХ ст. це «століття ідеологій» чи «століття кінця ідеологій»?	5	5
4	Чи залежить політична активність пересічних громадян від ступеня розвитку виробничих сил?	5	5
5	Виведіть рейтинг 10 найважливіших рис лідерів. Які риси (природні, професійні чи моральні) домінуватимуть в цьому рейтингу?	5	5
6	Порівняйте поняття «контреліта» та «опозиція».	5	5
7	Що заважає формуванню середнього класу в Україні?	5	5
8	Яке місце у соціальній структурі суспільства посідають етноси та нації?	5	5
9	Визначте по три позитивні та негативні риси двопартійної та багатопартійної систем.	5	5
10	Що таке політична стратегія та політична тактика?	5	5
11	Порівняйте поняття «політичний маркетинг» та «політичний менеджмент».	5	5
12	Які спільні риси мають тоталітаризм та авторитаризм, чим вони відрізняються?	5	5
13	Якими є атрибути громадянського суспільства?	5	5
14	Чи приречена демократія на некомпетентність?	5	5
15	Чи може існувати влада без примусу?	5	5

16	В чому полягає особливість сучасних політичних конфліктів в Україні?	5	5
17	Порівняйте поняття «національна культура» та «культура нації».	5	5
18	Що, на вашу думку, потрібно, щоб Україна перетворилася з «країни в Європі» на «європейську країну»?	5	5
19	Порівняйте поняття «утопія» та «футурологія».	5	5
20	Можуть мас-медіа бути повністю незалежними і вільними (прокоментуйте дві конкурентні парадигми: ліберального плюралізму та «критичну»)?	5	5
	Разом	42	55

9. Індивідуальні завдання – не передбачено навчальним планом

10. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 72 год., із них: лекції – 16 год., практичні заняття – 12 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 40 год.

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. Політологія як наука. Політична влада.			Змістовий модуль 2. Політичне лідерство. Політичні партії.						Змістовий модуль 3. Громадянське суспільство та правова держава. Демократія.				Змістовий модуль 4. Політична культура.			Змістовий модуль 5. Політичне прогнозування. ЗМІ та політика.		
К-ть балів за модуль	82 бали			93 бали						76 балів									
Теми	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Лекції (теми, бали)	Політика як суспільне явище. Політологія як наука та учбовий предмет. (1 бал)	Розвиток політичної думки. (1 бал)	Провідні сучасні ідеології. (1 бал)	Особистість та політика. (1 бал)	Політичне лідерство та політична еліта. (1 бал)	Соціальні спільноти та політика. (1 бал)	Етнопонаціональні процеси сучасності. (1 бал)	Групи інтересів та політичні партії. (1 бал)	Вибірчі системи та електоральна поведінка. (1 бал)	Політична система суспільства. (1 бал)	Громадянське суспільство та правова держава. (1 бал)	Демократія у сучасному політичному житті. (1 бал)	Політична влада. (1 бал)	Політичні конфлікти. (1 бал)	Політична культура. (1 бал)	Україна в системі світового співтовариства. (1 бал)	Політичне прогнозування та модернізація. (1 бал)	Засоби масової інформації та політика. (1 бал)	
Семінарські заняття (теми, бали)	Політика як суспільне явище. Політологія як наука та учбовий предмет. (10 балів)	Розвиток політичної думки. (10 балів)	Провідні сучасні ідеології. (10 балів)	Особистість та політика. Політичне лідерство. (10 балів)		Соціальні спільноти та політика (10 балів)	Етнопонаціональні процеси сучасності. (10 балів)	Групи інтересів та політичні партії. (10 балів)	Вибірчі системи та електоральна поведінка. (10 балів)	Політична система суспільства. (10 балів)	Громадянське суспільство та правова держава. (10 балів)	Демократія у сучасному політичному житті. (10 балів)	Політична влада. (10 балів)	Політичні конфлікти. (10 балів)	Політична культура. (10 балів)	Україна в системі світового співтовариства. (10 балів)	Політичне прогнозування та модернізація. (10 балів)	Засоби масової інформації та політика. (10 балів)	
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	
Види поточного контролю (вид, бали)	Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)						Модульна контрольна робота (25 балів)				Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)		
Підсумковий контроль (вид, бали)	Екзамен																		

11. Методи навчання

1. За видами навчальна діяльність представлена: лекцією, практичним заняттям, семінарським заняттям, консультацією, бесіда, демонстрація).

2. Форма навчальної діяльності (фронтальна, індивідуальна форма робота з підручником, довідником, словником, групова, парна форма навчальної роботи, дальтон-план, Белл-ланкастерська форма навчання).

3. У процесі вивчення дисципліни використовуються технології навчальної діяльності: технології проблемного навчання, ігрові технології, програмоване навчання, технології проектного навчання, інтерактивні технології, інформаційно - комунікаційні технології, технології диференційованого навчання, Технологія ідентифікації та індивідуалізації навчальної діяльності.)

4. Метод навчальної діяльності:

а) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (Різноманітність форм подачі інформації. Відкритий простір для самостійної роботи, розвитку абстрактного, логічного та творчого мислення. Відбувається розвиток уваги, викладач необмежений у шляхах подачі матеріалу, повна творча незалежність. Можливість розвитку та закріплення практичних вмінь та навичок на основі отриманого теоретичного базису.)

б) Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (Сприяють більш повному включенню студентів у пізнавальний процес та його активізації. Зникає фактор знайомості, коли матеріал, що вивчається, знайомий студентам і не викликає інтересу до новизни. Зникає фактор звикання, який виникає, коли навчальний матеріал викладається в одній і тій самій логічній стереотипній послідовності.)

в) Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (Можливість отримання зворотної інформації про набуті теоретичні знання учасників навчального процесу, а також про здатність викладача доносити навчальний матеріал доступно для кожного учасника навчального процесу.)

Методи навчальної діяльності	Тип	Характерні риси (+)	Характерні риси (-)
4.1. Словесні	Лекція, бесіда, дискусія, інструктаж, пояснення, розповідь тощо.	Спрощують потік інформації та роботу студента та викладача.	Потребують поєднання з іншими методами. Формують переважно лише знання.
4.2. Наочні	Ілюстрації, схеми, відео, спостереження тощо.	Візуалізують аудіальну інформацію та покращують її сприймання.	Потребують поєднання з іншими методами. Формують переважно частково уміння (зразок роботи).
4.3. Практичні	Практичні вправи, емпіричні дослідження і т.д.	Найкраще матеріал засвоюється саме коли студенти самостійно його використовують на практиці.	Потребують поєднання з іншими методами. Формують переважно навички та частково уміння.

Вивчення дисципліни у дистанційній формі здійснюється за машинним варіантом з організацією занять у спеціалізованих комп'ютерних залах, де кожний студент отримує

можливість навчатись безпосередньо на індивідуальному робочому місці, обладнаному персональним комп'ютером.

12. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, за виконання індивідуальних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- а) *Методи усного контролю*: робота в малих групах, інтерактивні презентації, індивідуальний контроль, брифінг, дискусія, розгляд проблемних питань, фронтальне (комбіноване) усне опитування, колоквиум, ігрові ситуації, контрольна співбесіда з проблеми модуля, тренінг, підбір власної бібліотеки, складання тез.
- б) *Методи письмового контролю*: вхідні тести, політологічний практикум, контрольна робота, розробка графіків, таблиць, схем, діаграм, презентація політичного проекту, міні-диктант з визначення термінів, контрольна робота, творчі (дослідницькі) завдання, підготовка письмових відповідей на проблемні питання.
- в) *Комп'ютерного (дистанційного) контролю*: мережеве навчання, консультаційного форуму, практичних робіт в асинхронному режимі, навчального проекту (моделювання політичного процесу чи явища) в синхронному режимі, хмарні технології, заняття з представленням знань та умінь моделі кореспондентського навчання, проект з залученням SMART- технологій.
- г) *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 8а), де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3					
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	3	3	5	5	4	4	3	3	3	3
2	Відвідування семінарських занять	1	3	3	4	4	3	3	3	3	3	3
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	6	30	5	25	3	15	3	15

4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	3	30	4	40	3	30	3	30	3	30
6	Опрацювання фахових видань	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Написання реферату	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
9	Виконання тестового контролю	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Лабораторне заняття (допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Творча робота (в т.ч. есе)	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	81	-	104	-	87	-	76	-	76

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

Методика розрахунків модульної і семестрової оцінок студента

№ з/п	Оцінка студента	Макс. оцінка	Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
1	Максимальна підсумкова семестрова модульна оцінка (МС)	100	-	-	-	-	-
2	Максимальні підсумкові оцінки за змістовими модулями (ММ)	60	10	20	10	10	10
3	Фактична кількість балів, отриманих студентом за видами поточного контролю (приклад) (ФБ)		79	92	56	70	68
4	Підсумкові фактичні оцінки студента за змістовими модулями $M = \text{ФБ} / \text{МВ} * \text{ММ}$		9	17	6	9	9
5	Підсумкова семестрова модульна оцінка студента $C = M_1 + M_{2+}$ $M_{3+} M_{4+} M_5$		50				
6	Максимальна кількість балів за екзамен		40				
7	Підсумкова семестрова рейтингова оцінка студента $P = C + E$		90/A				

Шкала оцінювання: рейтингова оцінка та оцінка за стобальною шкалою

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

14. Методичне забезпечення

На заняттях і під час самостійній роботі студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, ілюстративні комп'ютерні дидактичні матеріали, які розроблені на кафедрі, а саме:

1. Політологія. Робоча навчальна програма. /Укл. Купрій Т.Г.– К.: Видавництво «Університет» КУ імені Бориса Грінченка, 2015. – 18 с.
2. Опорні конспекти лекцій,
3. Навчальні посібники, підручники, навчально-методичні посібники, методичні рекомендації з курсу «Політологія».
4. Плани семінарських занять та завдання для самоконтролю;
5. Наочний роздатковий матеріал у вигляді таблиць та схем, діаграм, графіків; є у електронному варіанті;
6. Тексти праць мислителів попередніх поколінь та сучасників, законодавчо-нормативні акти, статистичні дані (наявні у читальній залі та у електронному варіанті).
7. Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
8. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
9. Презентації.

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, які побудовані на новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивний комплекс SMART Board, авторські засоби мультимедіа).

15. Рекомендована література

Базова

1. Брегеда А.Ю. [Політологія](#): Навч.-метод, посібник для самот. вивч. дисц. - К., 1999. - 108 с.
2. Гелей С, Рутар С. [Політологія](#): Навч. посібник. 3 вид., перероблене і доповнене. - К., 1999. - 427с.
3. [Політологія](#) у схемах, таблицях, визначеннях: Навч. посібник / За ред. І.С.Дзюбка, І.Г.Оніщенко, З.І.Тимошенко.-К., 1999. - 161 с.
4. [Політологія](#): Підручник / За заг. ред. І.С.Дзюбка, К.М.Левківського. - К., 1998. -415 с.
5. [Політологія](#). Підручник для студентів вузів / За ред. О.В.Бабкіної, В.П.Горбатенка. - К., 1998. - 368 с.
6. [Політологія](#): Курс лекцій / І.С.Дмитрів (керівник), О.М.Рудакевич, В.А.Кулик та ін. - Тернопіль, 1998. -158 с.
7. Основи політичної науки: Курс лекцій / За ред Б.Кухти. - Ч. 3. [Політична свідомість](#) і культура. - Львів, 1998. - 556 с.
8. Швидяк О.М. [Політологія](#). Практикум: навч.-метод. посібник. - К., 1997. - 164 с.
9. Абетка українського [політика](#). Довідник / М.Томенко (керівник авт. кол.). - К., 1997. - 218 с.
10. Бебик В.М. [Політологія](#): Теорія, методологія, практика: Підручник. - К., 1997. - 248 с.
11. Білоус А.О. Політико-правові системи: світ і Україна: Навч. посібник. - К., 1997. - 200 с.
12. Основи етнодержавознавства: Підручник / За ред. Ю.І.Римаренка. - К.: Либідь, 1997. - 656 с.
13. Основи політичної науки: Курс лекцій / За ред Б.Кухти. - Ч. 2. Політичні процеси, системи та інститути. -Львів, 1997. - 336 с.

14. Політологічний енциклопедичний словник: Навч. посібник для студентів вузів. - К., 1997. - 400 с.
15. Себайн Д.Г., Торсон Т.Л. Історія політичної думки. -К., 1997. - 838 с.
17. Лазоренко О.В., Лазоренко О.О. Теорія політології. Навч. посібник. - К., 1996. - 179 с.
19. Рябов С.Г., Томенко М.В. Основи теорії політики. -К., 1996. -192 с.
20. Скиба В.Й., Горбатпенко В.П., Туренко В.В. Вступ до політології: Екскурс в історію правничо-політичної думки. -К., 1996.-718 с.
21. Бодуен Ж. Вступ до політології. - К., 1995. -174 с.
25. Гаєвський Б. Українська [політологія](#). Концептуальні засади. - К., 1994. - 144 с.
26. Кухта Б.Л. З історії української політичної думки: Тексти лекцій. - К., 1994. - 368 с.
27. Потульніцький В.А. Теорія української політології: Курс лекцій. - К., 1993. - 191 с.
30. Основы политологии / Под ред. А.Боднара. - К., 1991. - 144 с.
31. Маринченко А.В. Геополитика. Учебное пособие. - М., 2009. - 429 с.
32. В.П. Пугачев, А.И. Соловьев Введение в политологию. - М., 2000. - 381 с.
33. Политология : учебник / коллектив авторов ; под ред. В.И. Буренко. — 2-е изд., стер. — М., 2013. — 392 с.
34. [Політологія](#): Навчальний посібник / Щедрова Г. П., Барановський Ф. В., Карчевська О. В., Мазур О. Г., Михайловская О. Г., Новакова О. В., Пашина Н. П., Пробийголова Н. В. - Луганськ, 2011. - 304 с.
35. [Політологія](#): Навчально-методичний посібник для студентів всіх спеціальностей /Л.О.Новоскольцева; Держ.закл."Луган.нац.ун-т імені Тараса Шевченка". –Луганськ , 2012. - 205 с.
36. Политическая конфликтология. Учебное пособие. /Под. ред. С.Ланцова. - СПб.:, 2008. - 319 с. 37. Хейвуд Э.Политология: Учебник для студентов вузов / Пер. с англ. под ред. Г.Г. Водолазова, В.Ю. Вельского. — М., 2005. — 544 с.
38. [Політологія](#): підручник / Ред. О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко. - К. :, 2003. - 528 с.
39. Бебик В.М. [Політологія](#) для [політика](#) і [громадянина](#) К., 2004. - 423 с.
40. [Політологія](#) / Гелей С. Д., Рутар С. М./ Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. — 4-те вид., випр. і доп. — Л., 2001. — 384 с.
41. [Політологія](#). Підручник // За загальною редакцією проф. Кремень В. Г., проф. Горлача М. І.— Харків: Друкарський центр «Єдинорог», 2001.- 276 с.
42. Юрій М.Ф. [Політологія](#): Підручник. – К., 2006. – 416 с.
43. Шляхтун П.П. [Політологія](#): історія та теорія Підручник / П. П. Шляхтун. — К., 2010. — 472 с.

Допоміжна

1. Воронов І. Феномен влади. – К., 2005.
2. Майборода М. Регіональні версії національної ідеї. – К., 2005.
3. Лойко Р.О. Громадські організації національних меншин. – К., 2005.
4. Діак І.В. Українська національна ідея: шлях до Великої України. – К., 2005.
5. Гринюк Р.Ф. Ідея правової держави: теоретико-правова модель і практика. – К., 2004.
6. Фельдман О.Б. Заради утвердження ідеалів міжнаціональної злагоди. – Х., 2004.
7. Чекаленко Л.Ю. Зовнішня політика і безпека України. – К., 2004.
8. Щербініна Н.Т. Теорії політичного лідерства. – М., 2004.
9. Леонтєва Л.Є. Пропаганда як інформаційно-політичних складник політичних процесів. – Л., 2004.
10. Гринів О. Українська націологія ХІХ-ХХ ст. – Л., 2005.
11. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи. – Львів., 2004.
12. Горбатенко В.П. Політологія прогнозування. – К., 2005.

13. Зовнішня політика України в сучасних умовах глобалізації. – К., 2006.
14. Скрипнюк О. Демократія: Україна. – К., 2006.
15. Щокін Р. Сучасний український консерватизм. – К., 2006.
16. Політичні партії України. В 3-х томах. – К., 2005.
17. Романюк А. Партії та електоральна політика. – Л., 2005.
18. Громадянське суспільство в сучасній Україні.(зб.ст.) – К., 2006.
19. Почепцов Г. Інформаційна політика. – К., 2006.
20. Розумний М. Ідея і нація в інформаційну епоху. – Х., 2006.
21. Сиренко В. Інтереси, влада, корупція. – К., 2006.
22. Скрипнюк О. Демократія: Україна і світовий вимір. – К., 2006.
23. Тимошенко В.Т. Правова держава: теоретико-історичне дослідження. – К., 2004.
24. Калініченко М. Влада громадянського суспільства. – Суми, 2006.
25. Мартинюк Р.С. Реалізація принципу поділу влади в сучасній Україні. – Острог, 2007.
26. Пилипенко В.Владна еліта у контексті суспільного розвитку. – К., 2008.
27. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії. – К., 2007.
28. Агабеков Г.Б. Жан Боден – основоположник концепції державного суверенітета. – М., 1990.
29. Азаркин Н.М. Ш.Монтескье. – М., 1988.
30. Брайчевский М.Ю. Утверждение христианства на Руси. – К., 1991.
31. Вебер Макс Протестантська етика і дух капіталізму. – К.: Основи, 1994.
32. Винниченко В. Відродження нації: У 3 ч. – К., 1990.
33. Винниченко В. Заповіт борцям за визволення. – К., 1991.
34. Гетьмани України. Історичні портрети. – К., 1991.
35. Гоббс Т. Избранные произведения. Т.1-2. – М., 1964.
36. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть. – К., 1991.
37. Дворцов А.Г. Ж.-Ж. Руссо. – М., 1980.
38. Енциклопедія етнодержавознавства. / За ред. Ю.Римаренка. - К., 1996.
39. Копиленко С.Я. “Українська ідея” М.Грушевського: історія і сучасність. – К., 1991.
40. Кресіна І., Кресін О. Гетьман Пилип Орлик та його конституція. – К., 1993.
41. Крип’якевич І.П. Богдан Хмельницький. – К., 1991.
42. Локк Дж. Избранные философские произведения. Т. 1-2. – М., 1980
43. Макиавелли Н. Государь: Сочинения. – Харьков: Фолио, 2003.
44. Монтескье Ш.-Л. Избранные произведения. – М., 1965.
45. Нерсесянц В.С. Платон. – М., 1984.
46. Нічик В.М., Литвинов В.Д., Стратій Я.М. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні (XVI-поч. XVII ст.) – К.: Наукова думка, 1991.
47. Павленко Ю., Храмов Д. Українська державність у 1917-1919 рр. – К., 1995.
48. Пашук А.І. Іван Вишенський – мислитель і борець. – Львів, 1990.
49. Петлюра С. Вибрані твори та документи. – К., 1994.
50. Руссо Ж.-Ж. Избранные произведения. Т.1-3. – М., 1961.
51. Смолій В.А., Гуржій С.І. Як і коли почала формуватися українська нація. – К.: Наукова думка, 1991.
52. Українські гуманісти епохи Відродження: Антологія: В 2 т. – К., 1995.

15. Інформаційні ресурси

1. [Сайт Інституту стратегічних оцінок \(ІСО\) при Президентському фонді Леоніда Кучми «Україна»](#)

2. Політологічне інтернет-видання Інституту посткомуністичного суспільства і журналу «Політична думка»
3. Сайт Українського центру політичного менеджменту
4. Сайт українського незалежного центру політичних досліджень — електронний журнал «Пріоритети»
5. [Сайт російського наукового і культурно-просвітницького журналу «Полис» \(«Политические исследования»\)](#)
6. [Сайт Російської Асоціації політичної науки \(РАПН\)](#)
7. [Онлайн бібліотека по політології і політ. наукам](#)
8. [Бібліотека Верховної Ради України](#)
9. [Електронний каталог дисертацій Російської державної бібліотеки](#)
10. [Бібліотека Гумер](#)
11. [Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України](#)
12. [Офіційний сайт ООН](#)
13. [Сайт Ради Європи](#)